

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของการเลี้ยงแพะ

การผลิตแพะเนื้อและแพะนม เป็นการทำปศุสัตว์ที่กำลังได้รับความสนใจและเป็นที่ยอมรับจากเกษตรกรเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากแพะเป็นสัตว์กระเพาะรวมที่มีขนาดเล็ก ดังนั้นการเลี้ยงดูและการจัดการจึงทำได้ง่ายกว่าสัตว์เศรษฐกิจชนิดอื่นๆ อีกทั้งแพะสามารถให้ผลผลิตได้เร็วไม่ว่าจะเป็นเนื้อหรือนม ซึ่งเนื้อและนมแพะมีประโยชน์และคุณค่าทางโภชนาการสูง เหมาะแก่การบริโภคใกล้เคียงกับผลผลิตที่ได้จากโค กระบือ อีกทั้งยังมีช่องทางในการจำหน่ายได้หลายรูปแบบ เช่น การเลี้ยงแพะเพื่อการขยายพันธุ์ หรือจำหน่ายเป็นพ่อแม่พันธุ์ การจำหน่ายเนื้อและนมแพะ รวมถึงผลพลอยได้อื่นๆ เช่น หนังแพะ ขนและมูลแพะ เป็นต้น

เนื่องจากแพะเป็นสัตว์เคี้ยวเอื้องขนาดเล็กสามารถกินอาหารได้หลากหลายไม่ว่าจะเป็น หญ้า ไม้พุ่ม ไม้เลื้อย วัชพืชในเรือกสวน ไร่นา วัสดุเศษเหลือจากการเกษตร หรือในทุ่งหญ้าสาธารณะก็สามารถปล่อยลงแทะเล็มในแปลงหรือให้อาหารสำเร็จรูปได้ อีกทั้งเป็นสัตว์ที่ทนทานต่อสภาพแวดล้อมต่างๆ และยังปรับตัวให้เข้ากับสภาวะนั้นๆ ได้เป็นอย่างดี ทำให้แพะสามารถเจริญเติบโตและขยายพันธุ์ได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งทำให้สามารถให้ผลผลิตได้เร็ว และทำให้เกิดคุณค่าทางเศรษฐกิจอย่างยิ่ง ข้อดีของแพะมีสิ่งที่น่าสนใจหลายประการ เช่น

1. แพะเป็นสัตว์เคี้ยวเอื้องที่สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมได้ดี โดยทนทานต่อสภาพแวดล้อมที่ไม่ค่อยเหมาะสมกับการเลี้ยงสัตว์ชนิดอื่นได้ นอกจากนี้ยังสามารถเลี้ยงร่วมกับสัตว์เคี้ยวเอื้องชนิดอื่นได้ เนื่องจากมีลักษณะนิสัยของการกินอาหารในระดับสูงกว่าพื้นจึงไม่เป็นปัญหาเมื่อปล่อยให้หากินที่เดียวกันกับโค กระบือ
2. แพะกินอาหารเก่ง กินได้หลายประเภทรวมทั้งใบไม้และพุ่มไม้หรือในพื้นที่ที่มีวัชพืช จึงใช้แพะในการกำจัดวัชพืชไปด้วยในตัว
3. มีระยะเวลาในการอุ้มท้องสั้นประมาณ 150 วัน ดังนั้นจึงเพิ่มจำนวนได้รวดเร็วกว่าโคและกระบือ คืออย่างน้อยจะได้ลูกปีละ 2 ครั้ง ครั้งละ 1-2 ตัวต่อแม่พันธุ์ 1 ตัว
4. แพะมีประสิทธิภาพสูงในการเปลี่ยนแปลงอาหารหยาบคุณภาพต่ำให้เป็นผลผลิต คือเนื้อและนมได้ดี

5. แพะเป็นสัตว์ขนาดเล็ก การลงทุนเลี้ยงจึงมีมูลค่าน้อยกว่าสัตว์ใหญ่ มีการคืนทุนได้รวดเร็ว จึงทำให้เหมาะกับเกษตรกรรายย่อยที่มีรายได้น้อย
6. การเลี้ยงและการดูแลแพะทำได้ง่ายช่วยให้เกษตรกรเบาแรง และไม่ต้องใช้แรงงานในการเลี้ยงแพะมากนัก
7. มีความเหมาะสมกับเศรษฐกิจของประชาชนที่มีรายได้น้อยในชนบท ถ้าหากเปลี่ยนทัศนคติให้นิยมการบริโภคมากยิ่งขึ้น แพะก็จะเป็นสัตว์ที่เป็นทางเลือกที่ดี

จากคุณประโยชน์และข้อดีที่กล่าวมานั้น ทำให้ในระยะหลายปีที่ผ่านมาได้มีบุคคลหลายกลุ่มให้ความสนใจและตระหนักถึงประโยชน์ และความสำคัญของการเลี้ยงแพะ จึงได้มีการศึกษาและวิจัยเกี่ยวกับแพะอย่างกว้างขวางและหลากหลายขึ้นจนในปัจจุบันได้มีการส่งเสริมการเลี้ยงแพะโดยหน่วยงานของรัฐและเอกชนอีกหลายองค์กร รวมไปถึงเกษตรกรเองที่ได้มีการจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะขึ้น เพื่อรวมตัวกันในการศึกษาหาความรู้ด้านการเลี้ยง การจัดการ และการดำเนินการทางการตลาดเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ ในท้องถิ่นต่างๆทั่วประเทศ

นอกจากหน่วยงานของรัฐและเอกชนทั่วไปแล้ว ยังพบว่ายังมีบุคลากรและสถาบันการศึกษาหลายแห่งที่ได้มีการศึกษาค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับการส่งเสริมการเลี้ยงแพะและการเพิ่มผลผลิตของแพะ เพื่อเป็นความรู้และเผยแพร่แก่เกษตรกรและบุคคลทั่วไปอย่างกว้างขวางเช่นเดียวกัน ดังนั้นแนวโน้มและอนาคตของการเลี้ยงแพะจึงเป็นที่น่าสนใจในการส่งเสริมให้แพร่หลายมากขึ้น เพราะแพะเป็นสัตว์ที่สามารถส่งเสริมให้มีการพัฒนาไปเป็นการค้าได้เช่นเดียวกับปศุสัตว์ชนิดอื่นๆ โดยควรเน้นให้มีการศึกษาและค้นคว้าวิจัยที่เพิ่มมากขึ้นรวมถึงการกำหนดยุทธศาสตร์การส่งเสริมและการพัฒนาการเลี้ยงแพะอย่างจริงจังและเป็นรูปธรรมให้ต่อเนื่องมากขึ้น เพื่อให้การเลี้ยงแพะได้เป็นปศุสัตว์อีกชนิดหนึ่งที่เข้ามาช่วยในการเสริมสร้างอาชีพให้แก่เกษตรกรได้อีกทางหนึ่ง

ด้านยุทธศาสตร์การส่งเสริมการเลี้ยงแพะของหน่วยงานภาครัฐในอดีต ได้มีความมุ่งเน้นให้เป็นการเลี้ยงแพะแบบครัวเรือน โดยเผยแพร่ให้แก่กลุ่มเกษตรกรที่สนใจและในกลุ่มเกษตรกรที่นับถือศาสนาอิสลาม จึงพบว่าจำนวนของเกษตรกรอยู่ในวงแคบๆ และจำนวนแพะมีไม่มากนัก แต่ปัจจุบันได้มีการศึกษาถึงคุณประโยชน์ของการเลี้ยงแพะในแง่ของการนำเนื้อและนมมาใช้เป็นอาหารเพิ่มมากขึ้น และจากการที่บุคคลทั่วไปไม่นิยมบริโภคเนื้อและนมแพะ ด้วยมีความเชื่อที่ว่าเนื้อและนมแพะมีกลิ่นสาบนั้น ถ้าหากมีการจัดการฆ่าและและการรักษาความสะอาดของการรีดนมที่ดีก็จะทำให้เนื้อและนมแพะไม่มีกลิ่นที่ไม่พึงประสงค์ ก็สามารถนำมาใช้เป็นอาหารได้เช่นเดียวกับเนื้อและนมของโค ซึ่งการส่งเสริมการเลี้ยงแพะนี้มีการดำเนินงานไปตามนโยบายรัฐบาล โดยสนับสนุนให้การพัฒนาการเกษตรตามแนวทางเกษตรทฤษฎี

ใหม่ที่เป็นทางเลือกแก่เกษตรกรรายย่อย มีการขยายโอกาส ให้ความรู้ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ และยกระดับคุณภาพผลผลิตที่ได้จากแพะ และการเชื่อมโยงกับระบบตลาดเพื่อจะสามารถช่วยให้เกษตรกรมีช่องทางในการจัดจำหน่ายผลผลิตที่ได้มากขึ้น ทำให้แนวทางของปศุสัตว์ด้านการเลี้ยงแพะนี้เป็นที่สนใจสำหรับเกษตรกรและบุคคลทั่วไปมากขึ้นและจากการมุ่งเน้นการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงแพะให้เป็นที่แพร่หลายนี้เองทำให้มีการเปลี่ยนแปลงจำนวนเกษตรกรผู้สนใจการเลี้ยงแพะเป็นอาชีพมากขึ้น รวมถึงจำนวนประชากรแพะในประเทศก็มีจำนวนเพิ่มขึ้นตามไปด้วย นอกจากนี้ประเทศไทยยังเป็นแหล่งผลิตอาหารที่สำคัญของโลกและรัฐบาลมีแผนผลักดันครัวไทยสู่ครัวโลกเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรของไทย สำหรับด้านอุตสาหกรรมอาหารฮาลาลจากผลิตภัณฑ์ด้านเกษตรและปศุสัตว์ ซึ่งรวมถึงผลิตภัณฑ์จากแพะยังเป็นสินค้าตัวหนึ่งที่รัฐสนับสนุนในด้านการส่งออก อันเนื่องมาจากประชากรในโลกนับถือศาสนาอิสลามมีเป็นจำนวนมากและคาดว่าจะมีอัตราการเพิ่มประชากรขึ้นเรื่อยๆทำให้ผลิตภัณฑ์อาหารฮาลาลเป็นที่ต้องการมากในแต่ละปี ดังนั้นอาหารฮาลาลจึงเป็นช่องทางทางการตลาดที่สำคัญซึ่งประเทศไทยควรจะต้องเจาะตลาดอาหารฮาลาลนี้เพื่อเพิ่มส่วนแบ่งทางการตลาดให้มากขึ้น รัฐบาลจึงมีนโยบายส่งเสริมอุตสาหกรรมอาหารฮาลาลเพื่อการส่งออกและได้แปลงนโยบายสู่แนวทางการปฏิบัติอย่างจริงจังทั้งในด้านการพัฒนาวัตถุดิบอาหารที่จะนำเข้าสู่กระบวนการผลิตอาหารฮาลาล การส่งเสริมผู้เลี้ยงแพะและผู้ประกอบการด้านการผลิตอาหารจากผลผลิตที่ได้จากแพะ รวมถึงการแสวงหาตลาดและการพัฒนากลไกในการรับรองมาตรฐานฮาลาลให้เป็นที่น่าเชื่อถือและยอมรับของผู้บริโภคทั้งในประเทศและต่างประเทศ นั่นทำให้ทิศทางและแนวโน้มความต้องการผลผลิตเนื้อและนมแพะจึงเปิดกว้างและเป็นที่ต้องการมากขึ้นเรื่อยๆทำให้มีการพัฒนาและการส่งเสริมการเลี้ยงแพะเพิ่มขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการของตลาดโลกด้วย

อาหารฮาลาล (Halal Food) หมายถึง อาหารหรือผลิตภัณฑ์อาหารที่อนุมุติตามบัญญัติศาสนาอิสลามให้มุสลิมบริโภคหรือใช้ประโยชน์ได้

คำว่าฮาลาล มีความหมายถึงการผลิต การให้บริการ หรือการจำหน่ายอย่างใดที่ไม่ขัดต่อบัญญัติของศาสนาอิสลามนั้นจึงหมายความว่าอาหารฮาลาลนั้นจะต้องเป็นอาหารที่ได้ผ่านขั้นตอนกรรมวิธีในการเตรียม ทำ ประุง ผสม แปรสภาพ หรือประกอบขึ้นตามศาสนบัญญัติ โดยที่หากอาหารหรือผลิตภัณฑ์อย่างใดได้รับเครื่องหมายฮาลาล นั้นจึงเชื่อถือเป็นอาหารที่สามารถรับประทานได้ว่าอาหารหรือผลิตภัณฑ์นั้นชาวมุสลิมสามารถใช้บริโภคได้อย่างมั่นใจ ซึ่งเครื่องหมายฮาลาล คือเครื่องหมายที่คณะกรรมการฝ่ายกิจการฮาลาลของคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทยและคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดได้อนุญาตให้ผู้ประกอบการได้ใช้ เครื่องหมายนี้ประทับกำกับอาหาร เครื่องดื่ม หรือเนื้อสัตว์ เป็นต้น

ภาพที่ 1.1 เครื่องหมายฮาลาล

ตามกรอบยุทธศาสตร์การเกษตรของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ด้านแนวทางการส่งเสริมการเลี้ยงแพะของภาครัฐ กรมปศุสัตว์ได้ส่งเสริมให้เกษตรกรภาคใต้เลี้ยงแพะเป็นอาชีพเพื่อจะรองรับการพัฒนาอุตสาหกรรมอาหารฮาลาลเพื่อการส่งออกสู่ตลาดโลก และมีการมุ่งเน้นปรับเปลี่ยนนโยบายการส่งเสริมสู่การปฏิบัติอย่างจริงจังและเป็นรูปธรรมมากขึ้น โดยที่ใช้แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการผลิตและเทคโนโลยีทันสมัย เพื่อลดต้นทุนการผลิตให้สามารถแข่งขันในตลาดโลกทำให้เกษตรกรไทยมีรายได้และคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น โดยกำหนดทิศทางและเป้าหมายในการพัฒนาการผลิตแพะทั้งในแผนระยะสั้นและระยะยาวเพื่อตอบสนองความต้องการของเกษตรกรในการประกอบอาชีพเพื่อยังชีพและเป็นการค้า รวมถึงการส่งเสริมผู้ประกอบการที่จะเข้าร่วมในอุตสาหกรรมการผลิตอาหารฮาลาลให้มากขึ้น นอกจากนี้ยังมีการแสวงหาตลาดและพัฒนาการรับรองมาตรฐานฮาลาลให้เป็นที่ยอมรับของผู้บริโภคด้วย

จากแนวทางในการส่งเสริมการเลี้ยงแพะ และทิศทางการเติบโตของตลาดการค้าผลผลิตเนื้อและนมแพะทำให้การส่งเสริมการเลี้ยงเป็นไปได้ดีและเพิ่มจำนวนเกษตรกรมากขึ้น ซึ่งได้แสดงไว้ตามตารางที่ 1.1 จากการสำรวจจำนวนประชากรแพะที่เกษตรกรเลี้ยงไว้และจำนวนเกษตรกรแสดงเป็นรายจังหวัด พ.ศ.2549

ตารางที่ 1.1 ตารางแสดงจำนวนแพะแยกเป็นจำนวนที่เลี้ยง และจำนวนเกษตรกร
แสดงเป็นรายจังหวัด พ.ศ.2549

จังหวัด	แพะ			
	ผู้	เมีย	รวม (ผู้+เมีย)	เกษตรกร (ครัวเรือน)
ยอดรวม	107,396	216,754	324,150	32,322
เขต 1	14,231	34,363	48,594	1,248
กรุงเทพมหานคร	1,107	1,222	2,329	199
นนทบุรี	816	1,947	2,763	180
ปทุมธานี	491	1,026	1,517	59
พระนครศรีอยุธยา	561	560	1,121	43
อ่างทอง	241	639	880	34
ลพบุรี	3,707	9,721	13,428	313
สิงห์บุรี	523	1,519	2,042	41
ชัยนาท	4,072	11,455	15,527	268
สระบุรี	1,809	3,582	5,391	73
สุพรรณบุรี	904	2,692	3,596	38
เขต 2	1,621	3,404	5,025	264
สมุทรปราการ	249	409	658	29
ชลบุรี	421	554	975	44
ระยอง	187	580	767	39
จันทบุรี	311	838	1,149	49
ตราด	89	172	261	28
ฉะเชิงเทรา	228	480	708	48
ปราจีนบุรี	91	217	308	16
นครนายก	31	115	146	8
สระแก้ว	14	39	53	3

ตารางที่ 1.1 ตารางแสดงจำนวนแพะแยกเป็นจำนวนที่เลี้ยง และจำนวนเกษตรกร
แสดงเป็นรายจังหวัด พ.ศ.2549 (ต่อ)

จังหวัด	แพะ			
	ผู้	เมีย	รวม (ผู้+เมีย)	เกษตรกร (ครัวเรือน)
เขต 3	3,891	6,700	10,591	667
นครราชสีมา	1,249	2,743	3,992	153
บุรีรัมย์	524	769	1,293	72
ศรีสะเกษ	129	301	430	46
สุรินทร์	352	83	435	59
อุบลราชธานี	115	86	201	35
ยโสธร	135	52	187	31
ชัยภูมิ	974	2,081	3,055	162
อำนาจเจริญ	42	42	84	33
ร้อยเอ็ด	371	543	914	76
เขต 4	1,831	2,592	4,423	415
หนองบัวลำภู	142	90	232	21
ขอนแก่น	225	628	853	46
อุดรธานี	84	139	223	39
เลย	264	440	704	45
หนองคาย	332	213	545	59
มหาสารคาม	181	133	314	23
กาฬสินธุ์	13	19	32	5
นครพนม	23	17	40	6
มุกดาหาร	344	679	1,023	130
สกลนคร	223	234	457	41

ตารางที่ 1.1 ตารางแสดงจำนวนแพะแยกเป็นจำนวนที่เลี้ยง และจำนวนเกษตรกร
แสดงเป็นรายจังหวัด พ.ศ.2549 (ต่อ)

จังหวัด	แพะ			
	ผู้	เมีย	รวม (ผู้+เมีย)	เกษตรกร (ครัวเรือน)
เขต 5	3,182	4,894	8,076	814
เชียงใหม่	368	447	815	40
ลำพูน	-	-	-	-
ลำปาง	184	484	668	24
แพร่	35	35	70	9
น่าน	377	987	1,364	197
พะเยา	85	139	224	17
เชียงราย	542	1,211	1,753	159
แม่ฮ่องสอน	1,591	1,591	3,182	368
เขต 6	12,828	35,245	48,073	1,044
อุดรดิตถ์	1,782	3,524	5,306	73
นครสวรรค์	5,058	16,085	21,143	405
อุทัยธานี	2,061	5,928	7,989	224
กำแพงเพชร	-	-	-	-
ตาก	360	402	762	48
พิษณุโลก	1,084	3,274	4,358	88
พิจิตร	245	707	952	17
เพชรบูรณ์	1,410	3,862	5,272	137
สุโขทัย	828	1,463	2,291	52

ตารางที่ 1.1 ตารางแสดงจำนวนแพะแยกเป็นจำนวนที่เลี้ยง และจำนวนเกษตรกร
แสดงเป็นรายจังหวัด พ.ศ.2549 (ต่อ)

จังหวัด	แพะ			
	ผู้	เมีย	รวม (ผู้+เมีย)	เกษตรกร (ครัวเรือน)
เขต 7	18,168	39,955	58,123	1,378
ราชบุรี	2,703	5,991	8,694	229
กาญจนบุรี	5,076	11,609	16,685	279
นครปฐม	1,166	3,522	4,688	103
สมุทรสาคร	5	25	30	1
สมุทรสงคราม	1	2	3	1
เพชรบุรี	1,332	4,008	5,340	217
ประจวบคีรีขันธ์	7,885	14,798	22,683	548
เขต 8	9,307	18,763	28,070	3,434
นครศรีธรรมราช	1,834	2,245	4,079	428
กระบี่	3,202	7,473	10,675	1,734
พังงา	777	1,484	2,261	278
ภูเก็ต	699	1,780	2,479	102
สุราษฎร์ธานี	859	1,901	2,760	252
ระนอง	1,594	3,381	4,975	549
ชุมพร	342	499	841	91

ตารางที่ 1.1 ตารางแสดงจำนวนแพะแยกเป็นจำนวนที่เลี้ยง และจำนวนเกษตรกร
แสดงเป็นรายจังหวัด พ.ศ.2549 (ต่อ)

จังหวัด	แพะ			
	ผู้	เมีย	รวม (ผู้+เมีย)	เกษตรกร (ครัวเรือน)
เขต 9	42,337	70,838	113,175	23,058
สงขลา	8,245	9,799	18,044	2,883
สตูล	6,593	11,920	18,513	3,314
ตรัง	2,449	5,675	8,124	1,121
พัทลุง	1,331	2,826	4,157	763
ปัตตานี	6,422	11,699	18,121	4,527
ยะลา	14,179	22,708	36,887	8,238
นราธิวาส	3,118	6,211	9,329	2,212

(ที่มา: ข้อมูลสถิติปศุสัตว์ปี พ.ศ. 2549 กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์)

ประเภทของการเลี้ยงแพะ

การเลี้ยงแพะสามารถให้ผลผลิตแก่เกษตรกรได้หลายแบบ ซึ่งขึ้นอยู่กับทางเลือกเลี้ยงประเภทใดและสายพันธุ์ใดเพื่อหวังประโยชน์จากการให้ผลผลิตในแง่ใดบ้าง โดยการเลี้ยงและดูแลแพะนั้นยังมีลักษณะที่แตกต่างกันไปตามประเภทของการให้ผลผลิตของแพะที่ไว้เลี้ยงอีกด้วย เพราะเนื่องจากว่าแพะนั้นเป็นสัตว์ที่มีลักษณะทางกายวิภาคศาสตร์และสรีรวิทยาที่มีความแตกต่างหลากหลายตามลักษณะของพันธุ์ เพศ อายุ และลักษณะการให้ผลผลิตด้านเนื้อนม ขน และหนัง เป็นต้น

ในด้านกายวิภาคหรือลักษณะภายนอกของแพะนั้น โดยปกติแพะตัวเมียนั้นจะมีขนาดตัวเล็กกว่าตัวผู้ แพะพันธุ์แท้ส่วนใหญ่จะมีขนาดใหญ่กว่าแพะลูกผสมหรือพันธุ์พื้นเมือง ซึ่งถือเป็นลักษณะดีเด่นของแพะพันธุ์ที่ใช้ในการให้ผลผลิตเนื้อ หรือพ่อพันธุ์แพะนมบางพันธุ์ก็อาจมีขนาดใหญ่มากได้เช่นกัน

ในแพะบางพันธุ์ก็อาจพบพันธุ์ที่มีขนาดเล็กหรือเรียกว่าแพะพันธุ์แคระ เช่น แพะพันธุ์ปิกมี (Pygmy) ซึ่งมีถิ่นกำเนิดในทวีปแอฟริกา อาจใช้ประโยชน์ในแง่การเลี้ยงเป็นสัตว์เลี้ยงและสัตว์สวยงามได้ด้วย นอกเหนือจากขนาดตัวของแพะแต่ละพันธุ์ที่มีขนาดต่าง ๆ กันไปตามลักษณะประจำพันธุ์แล้ว ในแพะบางพันธุ์ยังมีลักษณะเด่นของการให้ผลผลิตขนแพะ โดยเฉพาะพันธุ์ที่มีเส้นขนยาว นุ่มละเอียด เช่น แพะพันธุ์แองโกล่า (Angola) และพันธุ์แคชเมียร์

ซึ่งในรายละเอียดต่างๆของลักษณะประจำพันธุ์ ขนาด รูปร่าง และประโยชน์ของ
แพะแต่ละพันธุ์จะกล่าวถึงในบทต่อไป

ผลผลิตสำคัญที่ได้จากแพะคือ เนื้อ นม หนัง ขน และผลพลอยได้อื่นๆจากการ
เลี้ยงแพะอีกหลายประการดังต่อไปนี้

ผลผลิตเนื้อแพะ

การใช้เนื้อแพะในการบริโภคเป็นที่นิยมมานานแล้ว เมื่อชำแหละแพะแล้วก็จะได้
ส่วนที่เป็นเนื้อและเครื่องใน สามารถนำมาประกอบอาหารได้หลากหลาย การจำหน่ายเนื้อแพะ
และเครื่องใน ส่วนใหญ่จะมีกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะที่ทำการเลี้ยงและชำแหละขายเองหรือมี
กลุ่มของพ่อค้าคนกลางเป็นตัวแทนในการนำเนื้อแพะออกมาจำหน่ายแก่ร้านอาหาร และตลาด
ซึ่งเนื้อแพะเป็นที่นิยมของกลุ่มชนที่นับถือศาสนาอิสลามที่การเลี้ยงแพะนี้ถือว่าเป็นวัฒนธรรม
และมีความผูกพันกันมาช้านาน โดยเนื้อแพะจะสามารถนำมาใช้ทำอาหารได้หลากหลายชนิด
เช่น ข้าวหมกแพะ ซุปเนื้อแพะ คั่วกลิ้งเนื้อแพะ สตูเนื้อแพะ ข้าวอบเนื้อแพะ เนื้อแพะตุ๋น
และเนื้อแพะแดดเดียว เป็นต้น

นอกจากนี้ประโยชน์ของเนื้อแพะยังสามารถนำมาใช้เพื่อการประกอบในพิธีกรรม
ต่างๆ เช่น การขอบคุณอัลลอฮฺกรณีที่มีการคลอดบุตร โดยสัตว์ที่ถูกเลือกส่วนมากจะเป็นแพะ
ซึ่งก็มีข้อควรปฏิบัติคือว่าแพะที่จะนำมาเชือดขอบคุณอัลลอฮฺนั้น ต้องมีอายุตั้งแต่ 1 ปีขึ้นไป
มีสุขภาพสมบูรณ์แข็งแรง ไม่มีความพิการในอวัยวะส่วนใดของร่างกาย เป็นต้น สำหรับการ
ใช้แพะในการประกอบพิธีกรรมคือ หากเด็กที่คลอดเป็นเด็กชายต้องใช้แพะ 2 ตัว หรือ 2 ส่วน
ถ้าเป็นเด็กหญิงต้องใช้แพะ 1 ตัว หรือ 1 ส่วน ในส่วนของสัตว์ประเภท โค กระบือ ก็สามารถ
นำมาใช้ได้เช่นเดียวกันแต่เป็นสัตว์ขนาดใหญ่และมีราคาแพง กรรมวิธีในการเชือดก็ทำได้ยาก
กว่า ถึงแม้ว่าจะสามารถให้เนื้อได้ถึง 7 ส่วนก็ตาม

ภาพที่ 1.2 ผลผลิตเนื้อแพะ

(ที่มา: http://img.alibaba.com/photo/11098035/Baby_Goat_Kid_Meat_.jpg)

ผลผลิตน้ำนมแพะ

ประโยชน์ของน้ำนมแพะนั้นได้มาจากคุณค่าต่างๆที่เป็นสารอาหารประกอบอยู่ในน้ำนม ซึ่งมีการศึกษาคุณสมบัติและส่วนประกอบในน้ำนมหลายชนิด เมื่อเปรียบเทียบคุณค่าทางโภชนาการของน้ำนมแพะกับน้ำนมโคที่นิยมบริโภคกันอยู่ทั่วไปนั้นพบว่า น้ำนมแพะนั้นมีคุณสมบัติที่ดีเด่นหลายประการเมื่อเทียบกับน้ำนมโค โดยจากการศึกษาทั้งในมนุษย์และสัตว์บ่งชี้ว่าการบริโภคน้ำนมแพะให้ผลดีต่อสุขภาพมาก ทั้งนี้เนื่องจากในน้ำนมแพะมีปริมาณสารอาหาร วิตามินและแร่ธาตุสูง อีกทั้งน้ำนมแพะมีคุณสมบัติพิเศษกล่าวคือสามารถย่อยได้ง่ายเนื่องจากมีเม็ดไขมันขนาดเล็กที่ประกอบด้วยกรดไขมันสายสั้นจำนวนมากจึงมีผลให้ไขมันนมกระจายตัวได้ดี ย่อยได้ง่ายร่างกายสามารถดูดซึมนำไปใช้ประโยชน์ได้ดี นอกจากนี้ยังอุดมไปด้วยกรดอะมิโนหลายชนิดที่มีคุณค่าสูงต่อผู้สูงอายุ ผู้ป่วยและเด็กที่มีปัญหาในการย่อยไขมันนมหรือการย่อยน้ำตาลในน้ำนมโค นอกจากนี้ในน้ำนมแพะยังมีวิตามินเอในรูปอิสระ รวมทั้งแร่ธาตุที่สำคัญซึ่งเป็นส่วนประกอบของกระดูก ฟัน และเลือด เช่น แคลเซียม ฟอสฟอรัส และแร่ธาตุปลีกย่อยอื่น ๆ อยู่ในระดับสูง รวมทั้งในน้ำนมแพะยังมีสารภูมิคุ้มกัน (Immune) อยู่มาก นอกจากนี้ในน้ำนมแพะยังสามารถใช้เลี้ยงทารกหลังจากหย่านม ดังนั้นในภาพรวมนมแพะจึงมีปริมาณสารอาหารและแร่ธาตุเข้มข้นเมื่อเทียบกับนมโคโดยแสดงให้เห็นส่วนประกอบต่างๆที่มีอยู่ในน้ำนมแพะ น้ำนมโค และน้ำนมมนุษย์จากการวิเคราะห์ในสหรัฐอเมริกาตั้งตารางที่ 1.2

ตารางที่ 1.2 องค์ประกอบของนมจากแพะ โค และมนุษย์ จากการวิเคราะห์ในสหรัฐอเมริกา (ปริมาณในนม 100 กรัม) (ที่มา: Ensminger et al., 1995.)

สารอาหาร	นมแพะ	นมโค	นมมนุษย์
น้ำ (กรัม)	87	88	87.5
แป้ง (กรัม)	4.45	4.66	6.89
ไขมัน (กรัม)	4.14	3.34	4.38
โคเลสเตอรอล (มิลลิกรัม)	11	14	14
โปรตีน (กรัม)	3.56	3.29	1.03
แคลเซียม (มิลลิกรัม)	134	119	32
ฟอสฟอรัส (มิลลิกรัม)	111	93	14
โซเดียม (มิลลิกรัม)	50	49	17
แมกนีเซียม (มิลลิกรัม)	14	13	3
โปแตสเซียม (มิลลิกรัม)	204	152	51
เหล็ก (มิลลิกรัม)	0.05	0.05	0.03
สังกะสี (มิลลิกรัม)	0.3	0.38	0.17
วิตามิน เอ (ยูนิต)	185	126	241
โฟลาซิน (ไมโครกรัม)	1	5	5
ไนอาซิน (มิลลิกรัม)	0.277	0.084	0.177
กรดแพนโททีนิก (มิลลิกรัม)	0.31	0.314	0.223
ไรโบฟลาวิน (มิลลิกรัม)	0.138	0.162	0.036
ไทอะมีน (มิลลิกรัม)	0.048	0.038	0.014
วิตามิน บี 6 (มิลลิกรัม)	0.046	0.042	0.011
วิตามิน บี 12 (ไมโครกรัม)	0.065	0.357	0.045
วิตามิน ซี (มิลลิกรัม)	1.29	0.94	5

ภาพที่ 1.3 ผลผลิตน้ำนมแพะ

ผลผลิตหนึ่งแพะ

โดยทั่วไปหนึ่งแพะที่ผลิตได้ส่วนใหญ่ก็คือ ผลพลอยได้ที่ตามมาจากการผลิตแพะ เนื้อหลังจากการชำแหละแพะเพื่อการบริโภคนั่นเอง หนึ่งแพะสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ในการทำวัสดุอุปกรณ์ หรือใช้ทำกระเป๋า รองเท้า เครื่องหนังประเภทต่างๆ รวมถึงอุปกรณ์ประดับ ตกแต่งครัวเรือน และเครื่องเรือน เฟอร์นิเจอร์ เป็นต้น โดยปกติหนึ่งแพะจะเป็นหนังที่นุ่ม และมีคุณภาพดี สามารถนำมาทำเครื่องหนังได้อย่างสวยงามเป็นที่ต้องการของตลาดอย่างมาก

ผลผลิตขนแพะ

ในการใช้ประโยชน์จากขนแพะนั้นยังไม่เป็นที่แพร่หลายนักในประเทศไทย แต่จะพบได้ว่าในประเทศแถบยุโรป และออสเตรเลียมีการเลี้ยงแพะพันธุ์ที่สามารถให้ผลผลิตของขนแพะเพื่อใช้ประโยชน์ในด้านเป็นวัตถุดิบสิ่งทอประเภทต่างๆตามความต้องการของตลาด โดยขนแพะที่มีลักษณะเส้นขนที่ละเอียด อ่อนนุ่ม จะมีราคาที่สูงเพราะสามารถนำไปทอทำเครื่องนุ่งห่ม ผ้าพันคอ ผ้าแพร พรม หรือผ้าผืนเพื่อใช้ตัดเสื้อผ้าราคาแพงได้

ผลผลิตและประโยชน์อื่น ๆ

ผลผลิตและประโยชน์อื่น ๆ ที่ได้จากแพะนอกเหนือจากผลผลิตที่สำคัญที่กล่าวมาแล้วนั้นยังมีประโยชน์ในแง่อื่นพอสรุปได้ดังนี้คือ

กระดูก เป็นเศษที่เหลือจากการชำแหละและบริโภคที่สามารถจะนำเข้าสู่โรงงานทำกระดูกป่นเพื่อใช้ในด้านของอุตสาหกรรมอาหารสัตว์ ซึ่งกระดูกนั้นเป็นแหล่งอาหารที่อุดมไปด้วยแร่ธาตุสำคัญต่อสัตว์คือ แคลเซียมและฟอสฟอรัส

มูล ในระหว่างการเลี้ยงแพะมูลที่แพะถ่ายออกมาทุกวัน ๆ นั้นสามารถจะกวาดและเก็บรวบรวมไว้ใช้เป็นปุ๋ยเพื่อใส่ต้นไม้หรือแปลงหญ้าของเกษตรกรได้ ซึ่งมูลแพะนี้มีธาตุไนโตรเจนอยู่มากถึงประมาณร้อยละ 15 จึงสามารถช่วยเกษตรกรลดค่าใช้จ่ายในส่วนของปุ๋ยเคมีได้มาก นอกจากนี้ยังสามารถนำมูลแพะไปตากแดดให้แห้งได้เป็นปุ๋ยคอก และนำมาจำหน่ายแก่เกษตรกรที่ปลูกพืชผัก ทำสวนผลไม้รายอื่น ๆ ทำให้เป็นการเสริมรายได้ อีกทางได้

การกำจัดวัชพืช แพะเป็นสัตว์ที่หากินเก่ง กินอาหารได้หลากหลายประเภท รวมทั้งใบไม้และพุ่มไม้ หรือในพื้นที่ที่มีวัชพืชปกคลุม ไม้พุ่มที่มีหนามซึ่งไม่เป็นที่ต้องการและใช้แรงงานคนเข้ากำจัดทำลายได้ค่อนข้างยากลำบาก เช่น ต้นไมยราบ หรือหญ้าที่ขึ้นรกในเรือกสวนไร่นาของเกษตรกร แพะก็สามารถเข้าแทะเล็มจนทำให้สภาพพื้นที่โล่งเตียน ทำให้เกษตรกรสามารถเข้าจัดเตรียมพื้นที่ไว้ใช้ทำประโยชน์ด้านการเกษตรกรรมอย่างอื่นได้สะดวกขึ้น